

Нітратне забруднення джерел
питної води в Україні:
досвід ВЕГО «МАМА-86»
Анна Цвєткова, ВЕГО «МАМА-86»

НАЦІОНАЛЬНИЙ ДІАЛОГ ПРО ВОДНУ ПОЛІТИКУ
Київ, 28 листопада 2017

Історія питання

* 2000 рік : робота з лікарями м. Полтави
проблеми «голубих немовлят» – випадки гострого
нітратного отруєння серед дітей до 1 року (вживання
молочних сумішей на воді з криниць, забруднених
нітратами) у 1997-2000 роках – 6-12 випадків водно-
нітратної метгемоглобінемії на рік у Полтавській обл.
Відсутність національної статистики.

Результати дослідження проблем нитратного забруднення Полтавська обл

З 2001 р. Збір офіційних даних Полтавської СЕС - карта забруднення нитратами колодяз

Перевищення від 3-5 до 50 раз

Інформаційна кампанія

«обережно нітрати!» серед

жінок, дітей та лікарів

реконструкція водогону в с.Піски Лохвицького району

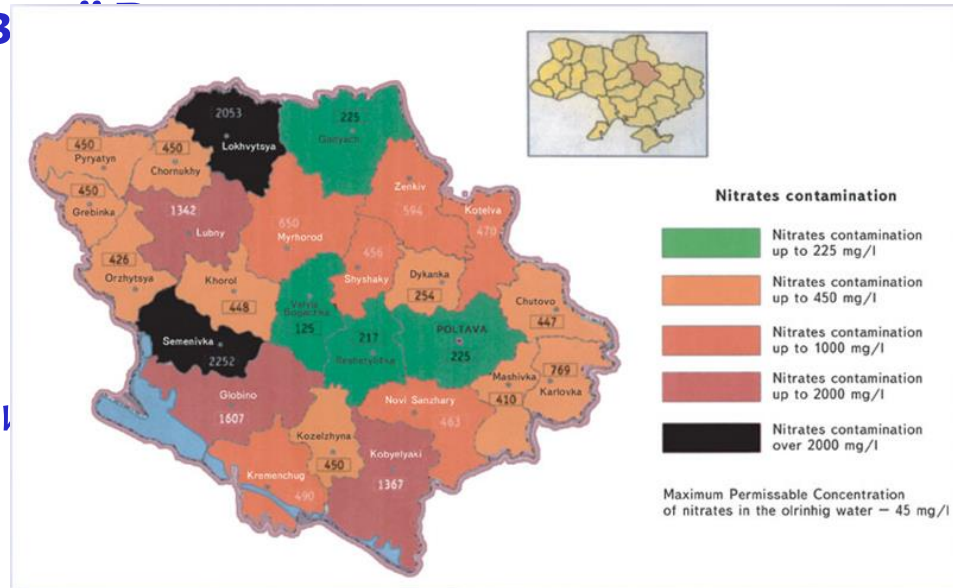
доочищення води для школи в с.Піски Лохвицького району

Заміна насосів,

відновлення ВП у 5 селах , 8500 осіб

отримали доступ до покращених джерел ПВ

Зниження смертності 2002-2003рр - 2-3 випадків в області

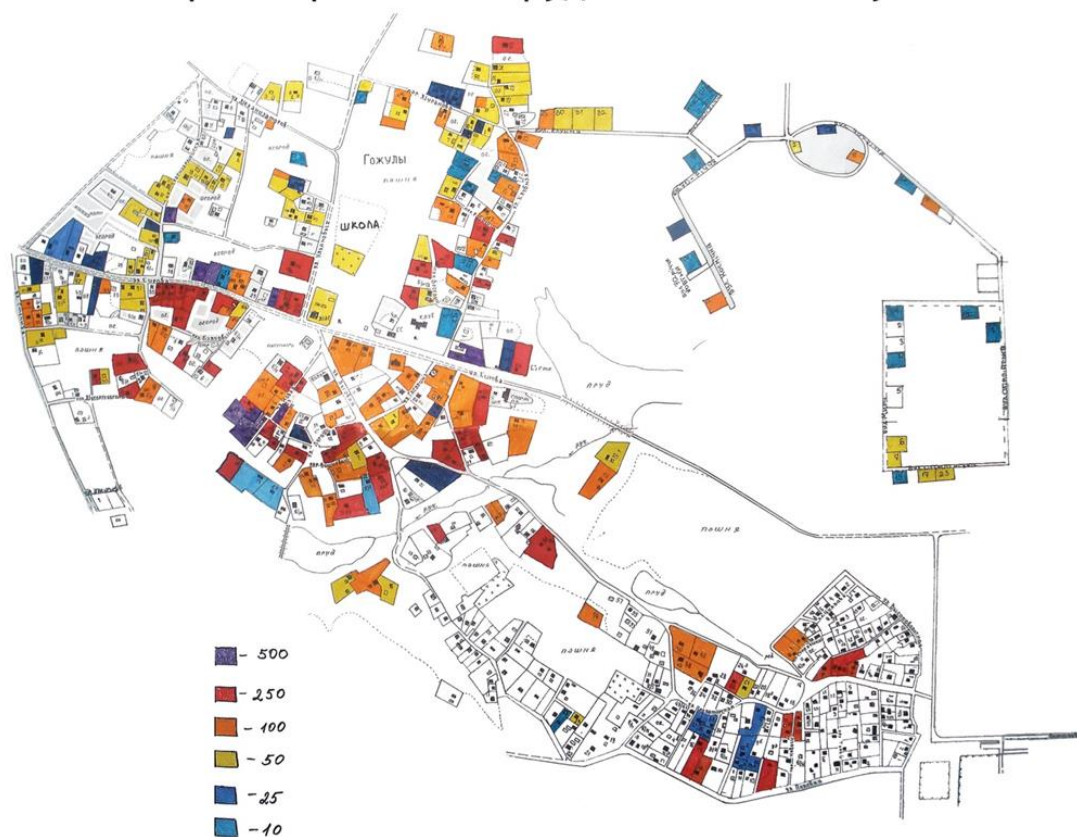
Дитячий водний проект

* 2004-2006 проект
МАТРА в сільській
місцевості

дитячі водні проекти в
Гожулах, Ніжині, Ворохті
Інформаційні кампанії на
рівні громаді, Ворохті

Карта нітратного забруднення села Гожули

Нітратне забруднення індивідуальних шахтних колодязів Полтавської області (за даними СЕС 2004 рік)

Вміст нітратів (мг/дм ³)	Міста та райони
До 45	м. Миргород, Чернухінський, м. Полтава
46 - 90	Гадяцький, Полтавський, Великобагачанський, Миргородський
90 - 225	Гребінківський, Козельщенський, Решетилівський, Пирятинський, Новосанжарський, Машевський, Котелевський, Кобеляцький, м. Кременчуг
90 - 450	Шишацький, Оржицький, Лохвицький, Кременчуцький, Диканський, м. Комсомольск, Чутовський
220 - 2200	Семенівський, Хорольський, Глобинський, Лубенський, Карловський

Результати громадського дослідження 2008 р

- * нітратне забруднення джерел ПВ, особливо неглибоких колодязів, є поширене та актуальне для України
- * 2008 рік: експрес-аналізи у 9 регіонах України: з 339 колодязів: 25% мали $< 50 \text{ mg/l}$, 47% $50\text{-}100 \text{ mg/l}$, 27 $> 250 \text{ mg/l}$

Результати дослідження 2010 р

№	Місце відбору проб Назва села, вулиці, номер будинку	Кількість користувачів	Дата аналізу	Джерело, глибина	Вміст нітратів	Ризики
	Село Садки, Макарівський р-н Київська обл.					
73	с. Садки, вул. Садова, 34	2 осіб постійно, 4 осіб сезонно	26.05.10	колодязь, 7-8 м.	500	Птахофабрика ка 200м
74	с. Садки, вул. Садова, 34а	2 ч. періодично	26.05.10	колодязь, 8-10м.	250	Птахофабрика 100м
75	с. Садки, вул. Садова, 33	2 ч. постійно	26.05.10	колодязь, 6-8 м.	100-250	Птахофабрика 150м
76	с. Садки, вул. Садова, 30	2 ч. постійно	26.05.10	колодязь, 7м.	50	Птахофабрика 50м
77	с. Садки, вул. Садова, 42	4ч. постійно	26.05.10	колодязь, 8м.	500	Птахофабрика 300м
78	Садки, ул. Садова, 50	2 постійно	26.05.10	колодязь, 7м.	100	Птахофабрика
79	с. Садки, вул. Садова, 47	2 постійно	26.05.10	колодець, 7м.	100	Птахофабрика
80	с. Садки, вул. Садова, 62	2 постійно	26.05.10	колодець, 4м.	100	Птахофабрика
81	с. Садки, вул. Садова, 55	5 постійно	26.05.10	колодець, 6м.	100	Птахофабрика

- * Моніторинг нітратів у джерелах ПВП в 12 регіонах
- * з 475 проб – 249 (52%) мали > 100мг/л
- * в селах основні фактори ризику: птахофабрика, гноївки/вигреби, теплиці

Розпорядження КМУ – травень 2010 року

- * Доручення Прем'єр-міністра У щодо перевірок джерел нецентр. ВП населення
- * постанова головного сан. лікаря У від 17.05.2010 №16 «Про попередження виникнення водно-нітратної метгемоглобінемії у дітей» – перевірка інд. Колодязів та каптажів, що використовуються для питних потреб дітей до 3 років 67 045 обстежено, з них 25011 (37,3%) з відхиленнями, відхилення по нітратах -35% колодязів!
- * єдиний приклад акту на національному рівні щодо нітратного забруднення джерел ПВ.
- * на обласному – в Полтавській області у 1997 році, в Чернігівській – у 2008 році...

Аналіз нітратного забруднення 2015 року проект SIDA

В 6 регіонах з 12 були проведені аналізи на вміст нітратів і встановлені відхилення в пробах води : сільська місцевість -Нова Каховка, Полтавській області, в Хмельницькій обл., Кіровоградській обл.,» та в м. Ніжин, м. Харків.

Полтавська область :

село Руновщина : 54 проб води - 9 проб з відхиленням : до 100 мг/л – 2 проби, 200 мг/л – 1 проба, 250 мг/л – 4 проби, 300 мг/л – 2 проби.

с. Білики Кобиляцького р-ну : 53 проб - 12 проб з відхиленнями: 4 проби - 100 мг нітратів/л, 3 проби – до 200 мг/л , 5 проб - 250 мг/л.

за підтримки SIDA в с. Біликах для школи було встановлено доочистку води в школі

Висновки

- * Нитратне забруднення джерел питної води актуальне в Україні
- * в сільській місцевості воно пов'язане з сільським господарством: птахівництвом, тваринництвом, використанням органічних добрив в теплицях та на присадибних ділянках, вирощуванні городини
- * існують проблеми нітратного гострого отруєння немовлят та хронічного впливу на здоров'я населення в забруднених районах (Полтавська обл., Чернігівська)

Дякую за увагу!!